

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

[2] Quotuplex sit lex?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

conscripta sit, & tradit D.Th. communiter receptus 1.2. q.90. art.1. Suarez cap.6. n.8. Ratio est manifestata, quia leges sunt de se regulæ perpetuæ humanarum actionum. Non ergo personarum particularium, & bonum illatum, quod finem habent; & debeat respicere. Item sunt à persona publica, quatenus publica est.

6 Dices plures esse respicientes bonum speciale, & non commune, quales sunt leges minorum, pupillorum, militum quæ respiciunt bonum harum personarum, non communitatis. Secundo quodlibet privilegium, quod lex privata dicitur in cap. privilegium, dist.3. in bonum tantum privilegii cedit, non commune. Tertio lex tributorum, & vectigalium solum respicit utilitatem Regis, non communitatis: imò potius est in damnum illius. Quarto lex prescriptionis, quæ aliquibus est utilis, pluribus est damnosa. Ergo non omnis lex cedit in bonum commune. Tandem, quia si leges hæc, quæ bonum speciale aliquorum civium respiciunt, leges propriè nuncupantur, eo quod bona civium sunt bona communitatis, quia bonum partis est bonum totius; quodlibet præceptum latum cuilibet personæ particulari, dici poterit lex: quia eius bonum cedit in bonum commune. Ergo hæc indirecta cessio non sufficit ad legem.

7 Respondeo leges pupillorum, minorum, militum, nobilium, &c. bonum commune respicere; quia non attendunt bonum cuiuslibet personæ singularis, quatenus talis est, sed quatenus inducit rationem communem pupilli, minoris, militis, &c. Præterea bonum harum personarum cedit in bonum totius reipublicæ, cui maximè convenit supradictis personis fauere.

Ad secundum dico, si privilegium sit pro aliquo genere personarum latum, lex in rigorè erit: si autem sit pro singulari persona concessum, à lege propria distinguitur; quia tunc non respicit bonum commune, sed speciale.

Ad tertium leges vectigalium, si vectigalia iusta sunt, utiles esse reipublicæ, quia nihil reipublicæ utilius esse potest, quam esse defensionem, ad cuius finem tributa imponuntur.

Ad quartum legem prescriptionis vtilem esse reipublicæ, quæ vitat lites, & pacem constituit, esto alicui damnosa sit: sicuti lex punitiva damnosa est delinquenti, utilis tamen reipublicæ.

Ad ultimum concedo indirectum illum & remotum respectum boni communis non sufficere ad legem, ut probat exemplum de præcepto lato personæ singularis. Quare ad rationem legis necessario requiritur, ut per ipsam legem immediatè respiciatur bonum commune, quod non potest esse, nisi circa ipsam communitatem, vel partem principalem illius feratur lex. De intentione autem legislatoris non est curandum: nam esto ipse legislator malo animo procedat, si tamen lex ipsa iusta est, quia bono communi est conveniens; sufficit ad obligationem inducendam. Si tamen ipse per legem damnatum alicuius intendit, quodque in bonum commune non cedit, iniusta erit lex, & nullam obligationem inducet, & ab illa ut iniusta licebit appellare, vel exceptione doli contra eam agere, ut rectè dixit Panormit. in rubr. de constitut. num.2. Felin. in cap. cum omnes, de constitut. num.5. Bart. in l. omnes populi, de iust. & iur. quest.5. n.53.

8 Secunda conditio requisita ad legem est, esse latam ab eo qui curam communitatis habet, non qualemcumque cutam, sed cutam politicam, & iurisdictionis. Pro quo advertendum est dupliciter te curam communitatis habere posse. Primò per potestatem dominatiam, & economicam. Secundo per potestatem politicam. Primam potestatem dominatiam habent parentes in filios, domini in seruos, mariti in uxores; & hæc potestas non sufficit ad ferendam legem: tam quia ex vi illius nihil possunt exigere, quod sibi non debeat: tam etiam, quia ex vi huius potestatis non attenditur semper bono subditorum, sed proprio. Restat ergo ad ferendam legem necessario requiri potestatem politicam seu iurisdictionis, qua scilicet legislator potens sit subditos cõtere, & bonum non proprium, sed commune respicere, sic D.Thomas 1.2. quest.90. art.3. ad 2. Salas de legib. disp.1. sect.9. num.54. Sayrus in claus. regin. lib.3. cap.1. n.7. Bonacina disp.1. de legibus, quest.1. punct.1. n.1. & punct.3. n.2. Suarez lib.1. de legib. cap.8. num.2. & n.6. pluribus exornat.

9 Tertia conditio requisita ad legem est, esse promulgatam seu incantam subditis; sine hac enim promulgatione vim obligandi habere non potest, cum non possit de illa subditis constare. Debet autem hæc promulgatio communitati fieri, quia pro bono communitatis fertur, & quia singuli non obligantur, ut singulares personæ, sed quatenus partes sunt communitatis; ac proinde ipsa communitas debet quasi prius obligata esse, sic D.Thomas 1.2. quest.90. art.4. & tradit Iudor. in d. cap. erit autem lex, dist.14. Sayr. n.12. Suar. lib.1. c.11. Castro lib.1. de leg. pan. c.1.

10 Aliæ autem conditiones à Doctoribus enumerantur, quæ vel in superioribus continentur vel non sunt necessariae. Exponitur, inquam, ad rationem legis scriptura, sed hæc pro-

babilius est necessarium non esse, sed convenientem; voce enim manifestari voluntas legislatoris potest, ut rectè dixit Ioan. Andr. in reg. nemo potest, de reg. iur. in 6. Panormit. Decius, & Felin. in rubr. de constitut. & multis relictis tradit Suarez lib.1. de legib. cap.11. fine, & lib.3. cap.5. n.6. Azor. tom.1. institutionum moralium, lib.5. cap.2. quest.5. & constat ex cap. institutionis, 25. quest.2. ibi, institutionis nostra decreta, sine qua scripto decernimus, sine qua in nostra presentia videntur esse disposita, & cap.1. de iururando in 6. ibi, iuramentum statuta, consuetudines Ecclesiarum scripta, aut non scripta inuoluntate observare. Idem collat ex cap. in istis, dist.4. & cap. consuetudo, dist.1. Secundo requiritur acceptio populi, sed hoc ex benignitate legislatoris, ut postea dicemus. Tertio requiritur perpetuitas, si enim pro determinato tempore lex feratur, potius præceptum, quam lex dici debet. Nam cum lex pro bono communitatis feratur, & communitas de se perpetua sit, lex etiam debet esse perpetua: & tradit gloss. in cap. à nobis, 1. de sentent. excomm. & Panormitanus ibi num.11. Nauarrus summ. cap.27. num.74. Suarez plures referens lib.1. cap.10. num.5. innot. num.16.

PUNCTUM II.

Quotuplex sit lex.

- 1 Lex triplex est, alia diuina, alia naturalis, alia humana.
- 2 Quæ sit lex diuina.
- 3 Quæ naturalis.
- 4 Quæ postiva, & quotuplex.
- 5 Expenduntur alia legis diuisiones.
- 6 Quæ sit lex adiuua, quæ fauorabilis.

1 Lex alia est diuina, alia naturalis, alia humana. seu positivæ. Diuisio hæc recepta est ab omnibus Theologis, & iuris peritis.

2 Lex ergo diuina est Deus ipse, quatenus iudicat, quid faciendum sit, quidve omittendum, & voluntatem habet obligandi homines, & Angelos ad sui observationem. Ex hæc igitur lege omnes leges dimanant, illique conformari debent, quia est prima regula, & mensura, ad quam omnia tanquam ad finem ordinantur, conveniunt illi perfectissimè definitio legis in superiori puncto constituta, est enim actus rationis, seu actus ab eo, qui est ratio per essentiam, & potestatem habet in omnes creaturas; quibus suam legem lumine rationis indicat, & manifestat.

3 Lex naturalis propriè sumpta dicitur illa, quæ rationali naturæ insita est, quæque natura rationalis discernit honestum à turpi: iniquitatem enim creatura rationali datur dictamen quoddam rationis, consistens in cognitione eorum, quæ honesta, vel inhonesta sunt, convenientia, vel inconvenientia suæ naturæ.

Difficultas autem est, an hoc dictamen debeat dici lex? Ratio difficultatis est, quia non est à superiore, sed ab ipso proponente. Item quia nihil aliud facit, nisi proponere malitiam, vel bonitatem in obiecto. Ergo supponit iam obiectum esse malum, & prohibitum. Ergo ipsam cognitionem non prohibet, aliàs ipsemet Deus respectu sui ipsius habet propriè legem naturalem, siquidem etiam habet hoc dictamen rationis. Neque etiam inconvenientia, vel convenientia obiectorum cum naturali natura legem constituere potest, sed est fundamentum ipsius legis prohibentis: ideo enim prohibetur mendacium, quia est dissonum: & ideo mandatur subvenire egeno, quia est conveniens. Item si in hac dissonantia, vel convenientia lex naturalis consisteret, diceretur Deus legem naturalem habere, non minus, quam homo, quia non minus, imò magis naturæ diuinæ, quam humanæ est dissonum mendacium.

Propter hæc multi dicunt legem naturalem non esse propriè legem præceptivam, sed esse legem indicativam, quia indicat, quid faciendum sit, quidve omittendum: sic docuit Corduba lib.3. de conscientia, quest.20. ad 2. & alij reati à Suarez lib.1. de legibus, cap.6. num.3. Sed hoc nullatenus est admittendum, cum lex naturalis, lex propriè appelletur à Patribus, & Doctoribus, & illius transgressores vere peccatores dicuntur, & sunt. Quocirca existimo legem naturalem, seu dictamen rationis includere simul legem æternam Dei, quia procedit à Deo tanquam à supremo legislatore. Deus enim cum naturas rationales creare voluit, simul voluit illas regere, & gubernare, ad cuius gubernationem necessarium erat leges illis imponere. Impoluit ergo illis legem de vitandis his, quæ interfecit sunt inhonesta, & inconvenientia naturali naturæ; ut autem hæc inconvenientiam, & inhonestatem cognosceret rationalis natura, lumen rationis ei indidit, quo illuminatur, & regitur, ac proinde hoc dictamen quatenus præsentat ea, quæ à Deo sunt prohibita, habet rationem propriæ legis, & quæ de causa dixit D.Thomas 1.2. quest.92. art.2. legem naturalem esse participationem legis æternæ, & quest.94. art.6. adducit D. Augustinum

nam non suff. cap. 4. dicentem, Lex sua scripta est in cordibus...

4. Rursus lex positiva, ut distinguitur a lege naturali, & diuina, est, quae a lege accidentali ponitur: & haec est duplex...

5. Haec sunt divisiones legis praecipuae: nam aliae, quae dantur ex varietate obiectorum, satis nota dicitur enim...

6. Sed inter has divisiones illa est praecipua, qua diuiditur lex in legem odiosam, & fauorabilem. Odiola dicitur, non quia odio digna sit...

Propter haec Tiraquel, in praef. ad retrah. lignag. n. 65. existimat legem odiosam dici illam absolutam, quae grauen alicui imponit...

Verum haec doctina absolute probanda non est. alius nulla esset lex, quae odiosa non esset censenda, cum quilibet lex eo ipso, quod praecipitur sit, onus, & grauen imponat eis...

vacatur: Episcopo mortuo, quia cedit in fauorem Episcopi defuncti, ut solent debita, quod erat praecipue intentum etiam inde damnum conuenit...

Quando autem dubium est, an lex aliqua dicenda sit odiosa vel fauorabilis, quia non apparet, quid praeponderet, iudicanda est fauorabilis, quia de Principe potius beneficium, quam odium praesumendum est...

PUNCTUM III.

Quid sit ius gentium, & qua ratione a iure naturali, & ciuili distinguitur.

- 1. Distinguitur ius gentium a iure naturali, & ciuili. 2. Expl.atur differentia.

1. Distinguit ius gentium a iure naturali, & ciuili, supponunt Doctores ex l. 1. § huius studij ff. de insti. & iure, ubi traditur ius coalescere ex praecipuis naturalibus, gentium, & ciuilibus. Item habetur Insti. de iur. natur. gent. & ciuili. §. 1. & 2.

Difficultas autem est, qua ratione distinguitur? Nam quilibet lex, vel est lex necessario adstringens homines ad sui obseruationem, vel est lex accidentaliter. Si necessario est lex adstringens homines ad sui obseruationem, pertinet ad ius naturale, si accidentaliter, ad ius ciuile. Ergo non est medium inter ius naturale, & ciuile. Dicendum igitur est, ius gentium medium esse inter ius naturale, & ciuile, & cum utroque conuenientiam habere. ita omnes Doctores infra referendi, & manifeste constat ex c. 6. dist. 1. ubi diuiditur ius in naturale, gentium, & ciuile.

2. Pro declaratione suppono legem naturalem, seu ius naturale illud esse, quod est institum cuilibet a natura, supposita humana societate, & communicatione politica: nam hac societate, & communicatione politica posita, institum est seruo, obediendo domino, promittenti reddere promissum, & contrahenti non defraudare in contractu, quae omnia sunt de iure naturali. Quocirca quociescumque aliqua ita sunt prohibita, ut nulla ratione possint non prohiberi, eo quod de se mala sint, a iure naturali prohibentur. Ius autem ciuile est quod Princeps statuit ad regimen suorum subditorum, sed ita statuit, ut possit illud non statuere, quia liber fuit in iure illo ferendo, illaque solum obligare potest sibi subditos. Ius autem gentium, quod est medium inter ius naturale, & ciuile, affirmo esse ius, quod neque a natura est institum necessario, neque a determinato aliquo Principe aut regno ortum habet: sed ferre ab omnibus gentibus inductum est non scriptura, sed usu, & consuetudine gentium. Quod probatur inductione illorum quae dicuntur de iure gentium. Principio discretio gentium & regnorum diuisio iure gentium introducta est. Iuxta hoc ius ff. de iustitia, & iure. nam iure naturali stante bene poterant omnia esse communia. Item bella, contractus, seruitutes, legatorum admissio, paces, foedera, & alia, quae referuntur l. 1. §. etimolog. cap. 4. & 6. & traduntur in eius gentium, dist. 1. iure gentium sunt introducta, quia ius naturale non necessitabat ad illa commercia, bella, seruitutes, &c. alia enim via gubernari homines possent, & de iniuriis sibi factis satisfactionem recipere, ut bene expendit Suarez lib. 2. de legibus, cap. 19. a n. 7. & ex alia parte non sunt ab aliquo Principe in aliquo speciali regno stabilita, sed communi usu gentium determinata. Ergo ius gentium est medium inter ius naturale, & ius ciuile, naturali, & ciuili maxime conforme, & ita tradidit Iustinian. in §. ius autem Insti. de iure naturali, gentium, & ciuili ubi dicit, ius gentium omni humano generi commune est: nam usu exigente, & humanis necessitatibus, gens humana iura quadam sibi constituerunt. Ergo non a natura erant talia iura constituta, sed homines sibi, usu & consuetudine ob necessitates occurrentes constituerunt. Idem habetur cap. omnia lex. Quapropter ius gentium est naturale rationi conforme sit, in illaque fundetur, proxime tamen & immediate positum est, & humanum, & quia ab hominibus ortum, ipsique usu, & consuetudine sibi constituerunt. sic Suarez supra lib. 2. c. 18. §. 20. Molina de iust. traet. 1. dist. 3. §. 5. & traet. 5. de iurisd. dist. 69. ad finem Valent. 2. dist. 7. §. 5. punct. 2. Salas de legib. dist. 2. sect. 3. n. 23. Bannes 2. 2. q. 57. art. 3. Bonac. dist. 1. de legib. q. 1. punct. 2. n. 15.

DE LA STRU PALASTOM... (vertical stamp)

